

Karlstads kommun

karlstadskommun@karlstad.se

Rektorn vid Råtorpsskolan

Magnus.sjodin@karlstad.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Råtorpsskolan
i Karlstads kommun

Tillsyn i Råtorpsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Karlstads kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Råtorpsskolan besöktes av Skolinspektionen den 11 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Råtorpsskolan ligger i ett villaområde cirka 3 km från Karlstads centrum. Vid skolan går det 244 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6 i grundskolan/grundsärskolan. Skolan leds av en rektor och är fördelad i fyra olika byggnader varav en av byggnaderna är mer än 85 år gammal. Skolan har inga egna lokaler för textil-, trä- och metallslöjd, utan eleverna bussas till en närbelägen skola där de också får undervisning i sitt språkval. Råtorpsskolans lokaler har genomgått en tids renovering och nybyggnad och nu har eleverna i årskurserna 4-6 flyttat in i de nybyggda lokalerna. Undervisningen är organiserad i åldershomogena grupper från årskurs 1 till årskurs 6. Från årskurs 4 tillkommer elever från Södra Råtorpsskolan.

Skolan hade vid tillfället för tillsynen integrerade grundsärskoleelever som får sin utbildning inom grundskolan. Grundsärskoleeleverna har en klasstillhörighet i en grundskoleklass och deltar delvis i grundskolans undervisning tillsammans med pedagog eller assistent från särskolan. Grundsärskoleeleverna har även ett klassrum i lågstadiets byggnad, där de får undervisning och har sin mentor i särskolans arbetslag som består av två lärare och två assistenter.

Kunskapsresultat

Skolans egen sammanställning av måluppfyllelsen läsåret 2012/13 visar att samtliga elever i årskurs 3 i grundskolan når kunskapskraven i ämnena samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen. I ämnet svenska och matematik är det 96 procent av eleverna som når kunskapskraven för godtagbara kunskaper. Skolverkets offentliga statistik för läsåret 2012/13 visar att 73 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån på nationella ämnesprovet i matematik. I ämnet svenska visar samma källa att 85 procent nådde kravnivån läsåret 2012/13.

Enligt Skolverkets offentliga statistik för läsåret 2012/13 har samtliga elever i årskurs 6 nått minst betyget E i alla ämnen. Råtorpsskolan har i samtliga ämnen högre genomsnittligt betygspoäng än genomsnittet i riket i alla ämnen utom hem och konsumentkunskap, religion och samhällskunskap. Störst skillnad i betygspoäng mellan pojkar och flickor är det i ämnena hem och konsumentkunskap och musik. I båda ämnena är det flickornas betygspoäng som är högre än pojkarnas. Av Skolverkets offentliga statistik över betygresultat i varje

ämne läsåret 2012/13 framgår också att Råtorpsskolans genomsnittliga betygspoäng för de olika ämnena varierar mellan 12,1 i ämnet hem och konsumentkunskap och 15,8 i ämnet matematik.

Av Skolverkets offentliga statistik över de nationella ämnesprov i årskurs 6, som genomförts våren 2013, har 100 procent av deltagande elever på Råtorpsskolan fått lägst provbetyg E, undantaget ämnet matematik och religionskunskap där ett fåtal elever inte har nått minst provbetyg E.

Enligt skolans egen statistik över resultatet för eleverna som läser efter grundsärskolans läroplan och kursplan i årskurserna 4 och 5 bedöms samtliga elever som läser ämnesområden ha tillräckliga kunskaper. För de elever som läser ämnen bedöms samtliga nå målen i ämnena bild, idrott, musik och slöjd. Flest elever som inte når målen finns i ämnena matematik, svenska och engelska. Här bedöms 50 procent eller mer inte ha tillräckliga kunskaper i relation till kunskapskraven i årskurs 6.

Helhetsbedömning

Råtorpsskolans rektor som tillträdde hösten 2013 har prioriterat att genomföra en förändring i verksamhet så att lärarnas kompetenser utnyttjas så att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriver undervisningen.

Vid tillsynen har det dock framkommit att elever upplever sin arbetsmiljö som otrygg. Flera fall av befarade kränkningar mellan elever har uppmärksammats av såväl elever som personalen. Skolinspektionen konstaterar att skolan brister i sitt arbete att förhindra kränkningar mellan elever och att det saknas en gemensam syn på skolan, hur situationen för eleverna ska förbättras. Detta har bland annat lett till ett ansträngt klimat. Rektor måste tillsammans med skolans lärare omgående se till att arbetet mot kränkande behandling blir mera systematiskt och målinriktat, och se till att skolan sätter in lämpliga åtgärder för att förhindra kränkningar.

Dessutom måste Råtorpsskolan utforma och förtydliga rutinerna i arbetet med det särskilda stödet så att det överensstämmer med skollagens krav och så att all personal blir införstådda med de rutiner som gäller vid skolan. Rektorn måste också tillförsäkra att alla elever i såväl grundsärskolan som grundskolan ges det särskilda stöd som de har rätt till och se till att åtgärdsprogrammen överensstämmer med kraven i författningarna.

Råtorpsskolans systematiska kvalitetsarbete måste bli mer systematiskt och omfatta även de integrerade grundsärskoleelevernas utbildning. Delar i det systematiska kvalitetsarbetet saknas avseende denna verksamhet. Områden

som brister är till exempel uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i förhållande till mål och kunskapskrav.

Tillsynen visar även på andra brister i skolans arbete som har betydelse för måluppfyllelsen. Exempelvis måste skolans arbete med elevernas inflytande på undervisningens innehåll och genomförande bli mera systematiskt och planlagt.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Karlstads kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna vad gäller påtalade brister under avsnitten Trygghet och studiero ska senast 28 april 2014 redovisas för Skolinspektionen. Övriga vidtagna åtgärder ska senast den 27 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Samarbetsformer ska finnas mellan förskoleklass och skola.

Motivering

Av läroplanen framgår att samarbetsformer ska utvecklas mellan förskoleklass och skola för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

I verksamhetsredogörelse som inlämnats inför Skolinspektionens tillsyn beskriver rektor att det finns ett samarbete mellan skola och förskola. Detta samarbete handlar om t ex temaveckor och att ingå i samtalsgrupper. Vid intervjun med lärarna beskriver de att i nuläget finns samverkan endast kring överlämningsrutiner mellan förskoleklass och grundskola och att de äldre eleverna ibland kommer och läser för barnen i förskoleklassen. Lärarna förklarar vid intervjun att möjligheterna till möten av olika slag mellan förskola och skola har minskat i samband med de lokalbyten som genomförts på skolan. Detta har lett till att samarbetet mellan förskoleklassen och grundskolan har uteblivit. De samverkansområden som beskrivits i verksamhetsredogörelsen gällde förra läsåret, enligt lärarna, vilket bekräftas av rektor.

Utredningen visar att det saknas tillräckliga samarbetsformer mellan förskoleklass och grundskola för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

Lgr 11, 2.5 Övergång och samverkan

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Utformningen av elevinflytandet ska enligt skollagen anges i samband med planeringen av verksamheten. Läraren ska enligt läroplanerna svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Intervjuer med elever visar att eleverna upplever att de i begränsad omfattning kan vara med att påverka sitt eget lärande. Enligt eleverna är det läraren som bestämmer innehåll, arbetsformer och arbetssätt och beskriver vad som ska läras. Eleverna upplever inte att de bjuds in att diskutera den eller vara med och påverka varken innehåll, arbetsformer eller arbetssätt, i planeringen av undervisningen. Eleverna beskriver dock att vissa lärare är lyhörda för önskemål eller synpunkter kring t ex hur tyst det ska vara i klassrummet under arbetspasset.

Av Skolinspektionens enkät som besvarats av elever i årskurs 5, framgår att eleverna vid Råtorpsskolan inte upplever delaktighet och inflytande, i samma utsträckning som elever vid andra skolor som besvarat enkäten. Exempelvis har eleverna på Råtorpsskolan vid påståendet "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" nått ett medelvärde på 5,9 på en 10-gradig skala, medan snittet för samtliga skolor är 6,9.

I intervjun med lärarna framkom att lärarna i vissa fall låter elever vara med och påverka arbetsformer och innehåll, men att de upplever sig begränsade av det centrala innehållet, vilket leder till att eleverna inte ges tillräckligt inflytande. Lärarna beskriver att skolans lärare har kommit olika långt i arbetet med elevinflytande. Av samtalet med lärarna framgår att elevinflytandet diskuteras på skolan, men att det inte har utarbetats någon gemensam strategi för hur arbetet med elevinflytande i undervisningen ska kunna öka med stigande ålder och mognad.

I Skolinspektionens enkät som besvarats av pedagogisk personal på enheten nås ett medelvärde på 5,3 på en 10-gradig skala, inom området elevinflytande, medan snittet för samtliga skolor är 6,4.

Rector beskriver att han kan se att olika lärare har kommit olika långt i processen kring elevinflytande. Han efterlyser ett mer processinriktat arbete och har skapat ett forum, den pedagogiska utvecklingsgruppen, men uppger att det inte finns en tydligare strategi än så.

Av utredningen framgår att eleverna inte i tillräcklig utsträckning ges reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Råtorps-skolan saknar även en gemensam strategi för hur elevernas inflytande ska öka efter ålder och mognad. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan ska bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever
- Vid skolenhetens ska åtgärder genomföras för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling det aktuella året.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I intervjuerna med eleverna från årskurserna 4-6 uppger eleverna att det är ett problem med tryggheten i skolan. Eleverna beskriver att de känner att inget görs för att stoppa det. De ger exempel på olika typer av kränkningar, fysiska och verbala, slagsmål och dåligt språkbruk. Eleverna beskriver att det är slagsmål och händer dumma saker ofta. Eleverna uppger att de vet elever som blir mobbade och som har blivit det under lång tid. T ex så uppges att "en elev på skolan som nu går på mellanstadiet, har blivit mobbad sedan årskurs 1". Det framkommer också att eleverna kan uppleva splittring kring att berätta för lärarna vad som har hänt, eftersom eleverna då upplever att lärarna tar bort den aktuella leken och att de får mindre och mindre fria aktiviteter att välja mellan på rasterna. De söker ibland stöd hos vuxna (rektor, lärare och skolsköterska) men anger att det inte får någon effekt.

I samtalet med elevhälsan beskriver de att det har funnits konflikter i en klass. I denna klass pågår nu ett arbete med kill- och tjejgrupper. Vid uppföljande samtal med skolsköterskan bekräftar hon dock att det förekommer mycket konflikter och kränkningar i flera klasser.

Vid lärarintervjun beskriver lärarna att det finns elever på skolan som mår dåligt, samt att det finns fysiskt utagerande elever och att både elever och lärare känner sig hotade och rädda. Lärarna upplever inte att de får tillräckligt stöd i arbetet kring dessa elever och menar att rektor kopplar bristen på stöd till ekonomiska argument. De säger att det finns elever på skolan som slår andra elever varje dag. Trapphuset i byggnaden där årskurs 4 till 6 får sin undervisning är en plats som enligt lärarna är otrygg. Lärarna uppger att det blir trångt i trappan, när eleverna möts där, och då uppstår det konflikter. Det nya systemet med ämnesundervisning istället för klasslärare har även inneburit att det blir ett glapp med minskad vuxennärvaro mellan lektionerna, när eleverna byter lärare, även då uppstår konflikter mellan elever. Även rektor uppger att flytten till det nya huset har inneburit mer bråk mellan elever. Lärarna säger att de inte hittar någon struktur hur de ska arbeta för att lösa situationen.

I samtalet med rektor uppger han att det har "varit mycket bråk och tjafs". Veckan innan tillsynen kom flera anmälningar in till rektorn om kränkande behandling, som han informerat vidare till nämnden. I de uppgifter rörande anmälningar om kränkande behandling som Skolinspektionen har tagit del av framkommer det att det finns tio ärenden om kränkningar från oktober 2013 till januari 2014. Fyra av dessa inträffade under höstterminen och sex inträffade under innevarande termin. Rektor uppger i samband med faktagranskningen att ett arbete skett på grupp och individnivå i samtliga av dessa fall. Enligt rektor har detta arbete i flera fall kunnat avslutas, i andra fall utgör arbetet fortfarande en pågående process.

Råtorpsskolan har en plan mot kränkande behandling. I Råtorpsskolans "Årlig plan mot kränkande behandling och Likabehandlingsplan för Råtorpsskolan" anges under rubriken "Riskanalyser" ett antal slutsatser, behov och aktiviteter av allmän karaktär. Exempelvis anges "behov att skapa förutsättningar för att all personal, inte enbart den pedagogiska, träffas och diskuterar likabehandlingsplanen på våra skolor". Där framgår även "Att eleverna skall kunna påverka sin skoldag" och att "all personal behöver vissa förkunskaper (information) för att kunna stötta i kontakten i behov av särskilt stöd". Det är svårt att utläsa att detta är kopplat till resultatet av den trivselenkät som rektor anger som grunden i det systematiska arbetet mot kränkande behandling. I planen anges dock tydliga rutiner för akuta situationer.

Av utredningen framgår att det vid skolenheten inte bedrivs ett tillräckligt mål-inriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever och att det inte vidtas tillräckliga åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling. Vid skolenheten inträffar situationer med kränkande behandling ofta, ibland dagligen, och elever uppger att de inte känner sig trygga i skolan. Trots detta saknas det planerade och målinriktade åtgärder som genomförs för att förebygga och förhindra de kränkningar som sker. Planen mot kränkande behandling anger heller inte vilka åtgärder som utifrån en kartläggning ska genomföras eller påbörjas innevarande år. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att omedelbart avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 6-8 och 10 §§ skollagen

Lgr11, Normer och värden och Läroplan för grundskolan 2011, 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd**Bedömning**

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Särskilt stöd ska ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till
- När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska rektor se till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas
- Resursfördelning och stödåtgärder ska anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör
- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas
- Eleven ska ges möjlighet att delta vid utarbetandet av ett åtgärdsprogram

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin situation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid utarbetandet av åtgärdsprogram ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. I läroplanerna anges att resursfördelning och stödåtgärder ska anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Av dokument och intervjuer med rektor och personal framkommer att skolan har rutiner för att identifiera grundskoleelever som kan befaras inte nå kunskapskraven. Lärarna uppger att det finns elever i grundsärskolan som inte bedöms nå upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås i grundsärskolans ämnen. Trots det har någon utredning av elevernas behov inte skett för att avgöra om eleven behövt särskilt stöd och om åtgärdsprogram behöver utarbetas, enligt lärare och rektor.

Vid intervju med elevhälsan framkommer att lärarna kommer till dem när lärarna uppmärksammat att en elev befärs inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I de fall elevhälsan bedömer att lärarna inte har kartlagt och/ eller prövat anpassningar bollar detta tillbaka till lärarna som då får redovisa vilka anpassningar som har skett. Lärarna menar att de signalerar till elevhälsan att elever trots anpassad undervisning befärs att inte nå kunskapskraven, men att elevhälsan och rektor ändå menar att elevens stödbehov skulle kunna tillgodoses inom ramen för en individanpassad undervisning. I dessa fall utreds inte om eleven behöver särskilt stöd menar lärarna. Rektor bekräftar detta genom att säga att det finns ett glapp mellan elevhälsan och lärarna kring "vem som gör vad".

Lärarna säger att eleverna inte får det särskilda stöd de behöver. De menar att de ofta inte skriver in de åtgärder i åtgärdsprogrammen som svarar mot elevens behov, eftersom nödvändiga åtgärder inte alltid kan erbjudas eleven då de menar att resurser för många åtgärder saknas. Lärarna skriver istället in de åtgärder i åtgärdsprogrammen som de kan genomföra, vilket inte alltid motsvarar elevens behov. Både lärare och rektor säger att det finns resurser för att ge särskilt stöd. Lärarna uppger dock att resurserna är utlagda på ett sådant sätt rent schematekniskt, att resursen, i form av extra lärarstöd för en elev, kan vara förlagd när eleven har undervisning i ett ämne som denne inte behöver särskilt stöd i. Konsekvensen av detta menar lärarna är att eleven inte får det särskilda stöd som den behöver. Rektor menar att lärarna inte alltid uppfattar omfattningen av sitt uppdrag i arbetet med elever i behov av anpassningar och särskilt stöd och ger exempel på när han anser att den utlagda "resurstiden" använts på fel sätt.

I de inskickade dokumenten som rör elever i behov av särskilt stöd blandas behov med personliga egenskaper och svårigheter. I dokument benämnda "Utredning och pedagogisk bedömning av en elevs behov av särskilt stöd" som Skolinspektionen har tagit del av är i de allra flesta fall elevens behov inte definierade. I dessa fall beskrivs elevens svårigheter eller skolans möjliga insatser. Skolinspektionen har även tagit del av några av skolans åtgärdsprogram. I de fall behoven är framskrivna i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av, har i flera fall de inskrivna åtgärderna ingen koppling till behoven. Exempelvis kan elevens behov beskrivas i termer av "svårt att förstå instruktioner, brister i arbetsminnet". Då elevens behov anges vara behov av mycket individuellt stöd, tydliga och korta instruktioner och snabb feedback och pratstöd, anges åtgärder såsom att pröva alternativa läromedel och minskat antal glosor. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av intervju med rektorn framgår att det är rektorn som fattar beslut om åtgärdsprogram och att beslut om åtgärdsprogram inte delegerats. Rektorn har

dock bara undertecknat ett av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av.

I inskickade åtgärdsprogram finns uppgifter om att eleverna inte har medverkat vid utarbetandet av åtgärdsprogram. Detta bekräftas i intervjun med lärare som säger att eleverna får se åtgärdsprogrammet när det är färdigt.

Av utredningen framgår att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Utredningen visar också att rektor inte, i samtliga fall då elever befaras att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, har beslutat att utreda elevernas behov av särskilt stöd och därmed inte tagit ställning till om ett åtgärdsprogram ska upprättas. Detta gäller till exempel elever mottagna i grundsärskolan. Utredningen visar även att resursfördelning och stödåtgärder inte anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. Vidare framgår av utredningen att det finns åtgärdsprogram som inte beslutats och undertecknats av rektorn. Det finns även åtgärdsprogram där elevens behov inte framgår eller hur de ska tillgodoses eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I de fall åtgärdsprogram har upprättats har eleven inte alltid getts möjlighet att delta vid utarbetandet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8- 10 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar och Läroplan för grundsärskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i.
- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- I de individuella utvecklingsplanerna ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska informationen vid utvecklingssamtalet grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen eller ämnesområden som eleven får undervisning i. I de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska ges omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eller ämnesområden som eleven får undervisning. De individuella utvecklingsplanerna ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Lärare dokumenterar elevens kunskapsutveckling bland annat i en digital webbplattform, som elevernas föräldrar har formell tillgång till och där de kan följa vad respektive lärare har skrivit om elevens utveckling i de olika ämnena. Både rektor och lärare menar dock att formen för dokumentation för tillfället är något oklar. Rektor har sagt till lärarna att de räcker om de använder den av Skolverket framtagna omdömesblanketten.

Vid intervju med elever skiljer sig deras beskrivningar åt vad de får reda på vid utvecklingssamtalet. En elev säger "Mitt tog fem minuter och jag fick inte reda på någonting". En annan elev berättar "jag fick omdömen i alla ämnen utom slöjd". Elever i årskurserna 4-6 som undervisas i slöjd säger att de inte får något omdöme i slöjd, eftersom den läraren inte finns på skolan. Vid samtal med de yngre eleverna berättar eleverna att de får reda på "vad de behöver bli bättre på" t ex "bättre på minus". I intervjun med lärarna bekräftas skillnaderna i den framtidsytande formativa bedömningen vid utvecklingssamtalen, mellan årskurserna 1-3 och årskurserna 4-6. På frågan om de bedömer eleverna utifrån kunskapskraven i alla ämnen blir svaret "Ja till en viss del. Inte i alla ämnen". De uppger att de pratar formativt i alla ämnen med eleverna i årskurserna 1-3, men däremot inte i årskurserna 4-6. Lärarna uppger att orsaken till detta är tidsbrist och att de bara hinner gå igenom de elever som ligger i "farozone"

I de individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen har tagit del av kan utläsas att omdömen i form av krysslister finns i årskurserna 1-3 och årskurserna 4-6 i grundskolan. Dock visar dokumentationen att eleverna i grundsärskolan inte alltid bedöms utifrån kunskapskraven, då motsvarande krysslister i vissa fall saknas för eleverna i grundsärskolan. Det finns olika sätt att dokumentera elevernas mål i den individuella utvecklingsplanen och lärarna väljer att dokumentera på olika sätt, vissa i på webbplattformen och andra på papper i pärmar i klassrummet. I den dokumentation från grundsärskolan, som Skolinspektionen tagit del av, saknas i vissa fall en bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I grundsärskolans individuella utvecklingsplaner finns även information som inte är kopplade till kunskapskraven, utan innehåller beskrivningar om elevens personliga egenskaper.

Beträffande den formativa bedömningsdelen i den individuella utvecklingsplanen, som syftar till att klargöra vilka insatser som behövs föra att eleven ska kunna nå så långt som möjligt, inom ramen för läroplanerna, framgår inte skolans insatser i de planer som Skolinspektionen tagit del av. I intervjun med eleverna beskriver de att det är stressande att lärarna säger att man kan nå ett A, men att de inte säger hur eleven ska göra för att nå ett A. Av de exempel på skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen blandas nulägesanalys, svårigheter och mål. I de fall mål finns är de formulerade på ett sådant sätt att de är svåra att utvärdera och följa upp.

Av utredningen framgår att den muntliga information som eleven och elevens vårdnadshavare får vid utvecklingssamtalet inte omfattar samtliga ämnen som eleven får undervisning i. I de skriftliga individuella utvecklingsplanerna för elever i grundskolan och grundsärskolan framgår inte alltid elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs för att åtgärda bristen.

Författning

10 kap. 12-13 §§ skollagen

11 kap. 16 § skollagen

Lgr 11, 2.4 Skola och hem, Läroplan för grundsärskolan 2011, 2.4 Skola och hem

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal
- Rektorska ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de

mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Rektorn har enligt läroplanerna ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Det framkommer samstämmiga beskrivningar från rektor, personal och elever att arbetet med att utvärdera och följa upp värdegrundsarbetet sker systematiskt. I intervjuer med lärare och rektorer framkommer att det på Råtorpskolan görs sammanställningar av kunskapsresultat på skolnivå. I rektorsintervjun och lärarintervju uppges att dessa resultatsammanställningar redovisas och diskuteras på de gemensamma "spårmöten" som är på onsdagar. På onsdagarna går grundsärskolans lärare på utbildning, därför deltar inte sarskolans arbetslag i dessa spårmöten. Det finns en utvärderingsdag i maj varje läsår gällande resultaten. Rektor och grundskollärare är ense om att det sker ett systematiskt kvalitetsarbete beträffande grundskolans resultat.

Under intervjun med lärarna framkommer det dock att grundsärskoleelevernas resultat endast rapporteras in vid terminsslut i form av måluppfyllelse-rapportering. Ingen analys görs av resultaten för grundsärskolans elever. Grund-särskolans arbetslag deltar inte vid de arbetsdagar på våren eller mittermiskonferenser som grundskollärarna beskriver att de har, där grundskolans kunskapsresultat följs upp och utvärderas. Rektor bekräftar att resultaten för eleverna i grundsärskolan inte inrapporteras i samband med dagar då det systematiska kvalitetsarbetet gällande resultatuppföljning görs.

Det sker en inventering under hösten tillsammans med lärare och specialpedagog vilka elever som är i behov av anpassningar eller särskilt stöd. De elever som lyfts vid denna inventering ligger enligt rektor till grund för elevhälsans arbete. Detta följs upp på vårterminen och då kontrollerar man i uppföljningen vilka elever som ligger kvar i gruppen behov av särskilt stöd/ anpassningar och vilka som har blivit hjälpta. Någon utvärdering och analys av elevhälsans insatser och arbete sker dock inte enligt rektor. Skolans processer och effekter av arbetet med särskilt stöd utvärderas inte heller enligt rektor. Som beskrivits i området särskilt stöd omfattas inte grundsärskolans elever av denna process.

Av utredningen framgår att det inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar alla delar av verksamheten eftersom utbildningen för grundsärskolans elever inte följs upp och utvärderas utifrån en samlad bild av resultaten för att identifiera utvecklingsbehoven och planera lämpliga åtgärder för en ökad måluppfyllelse. Inte heller elevhälsans arbete utvärderas systematiskt. Genom avsaknaden av analys och dokumentation i kvalitetsarbetet kring grundsärskola och elevhälsans arbete med barn i behov av särskilt stöd, kan det innebära, att det för skolan som helhet finns väsentliga utvecklingsbehov

som inte synliggörs. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar, Läroplan för grundskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser

Motivering

Enligt skollagen ska det för elever på grundskolan och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Vid intervjun med elevhälsan framgår det att det inte finns någon kurator anställd och att skolenheten inte har tillgång till kurator på annat sätt. Elevhälsans personal, lärare och rektor säger att skolan har varit utan kurator en längre tid. Skolan hade endast tillgång till kurator under en kortare period på några få veckor under förra året då en kurator var anställd. Det framkommer att elevhälsan har "ropat efter en kurator" och att "den funktionen saknas". I samtalet med elevhälsan framkommer vidare att specialpedagogen och skolsköterskan får sköta mycket av kurators uppgifter. Varken skolsköterskan eller specialpedagogen har dock utbildning för att utföra kurators arbetsuppgifter.

Lärarna uppger i intervjun att det skulle underlätta arbetet med elever i behov av stöd och arbetet kring trygghet, om "vi åtminstone hade en kurator". Lärarna ger flera exempel och beskriver situationer där elever skulle vara hjälpta av den form av samtalsstöd som en kurator kan erbjuda.

Rektor bekräftar att det vid skolenheten inte finns tillgång till kurator och berättar om försvårande omständigheter i rekryteringsprocessen. Rektor säger att i och med omorganisationen i Karlstad kommun har rektor på skolan inte

längre ansvar för dimensioneringen av elevhälsan och därför inte heller rekryteringen. Rektor har också efterlyst en kurator till den som nu är ansvarig för rekryteringen.

Det framgår av utredningen att Råtorpsskolan inte har tillgång till kurator. Skolan har inte haft någon kurator sedan en längre tid. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Karlstads kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek

Motivering

Av skollagen framgår att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop.2009/10:165 s 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgoda deras behov av material för utbildningen.

På Råtorpsskolan har ett arbete påbörjats med att bygga upp ett skolbibliotek. Just nu finns ett tillfälligt bibliotek. Enligt rektorn och personalen fungerar detta som provisoriskt skolbibliotek eftersom det nya skolbiblioteket ska inhyas i en del av förskolans lokaler på skolan. I skolans provisoriska bibliotek finns begränsad tillgång till skönlitteratur och mycket begränsad tillgång till facklitteratur och digitala medier. Rektor säger att det snart kommer att finnas ett bibliotek, att möblerna ska komma snart. Det kommer inte att finnas någon bibliotekarie, men en person som kommer att ha i sitt uppdrag att uppdatera biblioteksböckerna. Av samtal med elever framgår att skolans bibliotek används sparsamt. Eleverna berättar att det finns böcker i klassrummen och att skolan använder sig av boklådor som beställs från närliggande bibliotek.

Utredningen visar att eleverna på Råtorpsskolan vid tiden för tillsynen inte har tillgång till ett skolbibliotek som till alla delar uppfyller författningarnas krav om att vara en ordnad resurs av medier och information som ingår i skolans pedagogiska verksamhet.

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Agneta Wennberg och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Charlotte Limberg
utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernars utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.